

Wat is het immuunsysteem?

Het immuunsysteem is een verdedigingsmechanisme van het lichaam tegen ziekteverwekkers. Het beschermt ons lichaam tegen ziekteverwekkende micro-organismen zoals bacteriën, virussen, schimmels en parasieten. In ons immuunsysteem spelen organen als lever en milt, maar ook beenmerg en lymfeklieren, witte bloedcellen en eiwitten in het bloed een rol. Een goed functionerend immuunsysteem maakt onderscheid tussen lichaamseigen en lichaamsvreemde stoffen. Bij de immunreactie van het lichaam tegen infecties ontwikkelen zich antistoffen, ook wel immuunglobulinen genoemd. Dit zijn eiwitten die zich richten op het verwijderen van lichaamsvreemde organismen, zij beschermen het lichaam tegen infecties.

Wat is een auto-immuunaandoening?

Soms richt het immuunsysteem van het lichaam zich tegen eigen (= auto) lichaamsstoffen. Het produceert dan antistoffen tegen eigen weefsels of organen. Er is dan sprake van een auto-immuunaandoening.

Neurologische auto-immuunaandoeningen

Er zijn verschillende neurologische aandoeningen die worden veroorzaakt door een auto-immunreactie. Daarbij kunnen de hersenen, het ruggenmerg, de perifere zenuwvezels, spiercellen of het gebied waar

de zenuw contact maakt met de spier (de neuromusculaire contactpunten of 'eindplaten') worden aangetast. Soms kunnen neurologische auto-immuunaandoeningen worden behandeld met intraveneus (= in een ader) toegediende immuunglobulines.

Wat is intraveneus immuunglobuline (IVIg)?

Immuunglobuline wordt gehaald uit het bloed van duizenden gezonde bloeddonoren. Uit het vloeibare deel van het bloed (het bloedplasma) worden antistoffen geïsoleerd en geconcentreerd. Dit immuunglobuline(Ig)-preparaat kan vervolgens aan een patiënt via een infuus in een ader [intraveneus (IV)] worden toegediend, vandaar de naam *intraveneus immuunglobuline* (IVIg)

Het gebruik van IVIg bij neurologische auto-immuunziekten

Het is bewezen dat IVIg effectief is. Deze behandeling wordt toegepast bij een aantal neurologische auto-immuunziekten zoals:

- Guillain-Barré Syndroom (GBS);
- chronische inflammatoire demyeliniserende polyneuropathie (CIDP);
- multifocale motore neuropathie (MMN);
- myastenia gravis (MG).

Hoe werkt IVIg?

Intraveneuze toediening van immuunglobuline (IVIg) kan immunreacties tegen

eigen weefsels en organen remmen. Dit gunstige effect van IVIg is voor een aantal auto-immuunziekten aangetoond. Hoe het precies werkt, is onvoldoende bekend.

De intraveneuze toediening van immuunglobulines

Immuunglobulines worden door middel van een infuus toegediend onder toezicht van een ervaren verpleegkundige, meestal in een ziekenhuis [tijdens een (dag)opname], maar soms ook thuis. Er wordt een kleine naald in een ader gebracht waarna de oplossing rechtstreeks in de bloedbaan wordt gebracht.

De toediening duurt enkele uren en vindt soms op een aantal dagen achter elkaar plaats. Bij toediening in het ziekenhuis wordt de persoon met de aandoening in de gaten gehouden door de verpleegkundige onder supervisie van de behandelend arts. Als er bij de behandeling van een patiënt met IVIg in het ziekenhuis geen bijzondere bijwerkingen zijn opgetreden, kan de verdere behandeling in het algemeen ook thuis worden gegeven. In dit geval wordt de toediening van IVIg verzorgd door de thuisverpleegkundige.

De frequentie van de behandeling is afhankelijk van de ziekte, het effect van de behandeling en of de behandeling goed wordt verdragen.

Wat zijn de mogelijke bijwerkingen van een behandeling met IVIg?

Er zijn enkele bijwerkingen bekend. Veel voorkomende bijwerkingen zijn: hoofdpijn, huiduitslag en 'griepverschijnselen' als koorts, gewrichtspijn en spierpijn. Verlaging van de inloopsnelheid (de snelheid waarmee het middel in het lichaam komt) en het eventueel toedienen van medicatie tegen overgevoelighedsreacties kunnen deze symptomen doen verminderen.

Ernstige bijwerkingen zijn zeldzaam. Een enkele keer melden mensen ernstige hoofdpijn, allergische huidreacties of een ernstige algehele allergische reactie. Zeer zeldzaam zijn beroertes, trombosebenen en problemen met de nieren. Beroertes worden eigenlijk alleen gezien als de toedienings-snelheid zeer hoog is en dan met name bij oudere patiënten.

Nierproblemen zijn alleen gemeld bij mensen die al een probleem met de nieren hadden; bij deze mensen is extra voorzichtigheid dus op zijn plaats. Dit is er ook de reden van dat, vooral in het begin van de behandeling, de patiënt goed geobserveerd dient te worden door de verpleegkundige en soms door een arts.

Mocht u zelf tijdens of na de behandeling bijwerkingen ondervinden, maakt u daar dan melding van aan de verpleegkundige en/of arts.

Na de behandeling met IVIg

Hoe iemand op de behandeling met IVIg reageert, is niet te voorspellen. Hoewel het doorgaans goed wordt verdragen, is het verstandig dat een patiënt bij de eerste behandeling in het ziekenhuis (in geval van dagbehandeling) iemand bij zich heeft die voor vervoer naar huis kan zorgen.

Mensen die vaker met IVIg behandeld zijn en in een neurologisch voldoende goede conditie verkeren, kunnen in het algemeen geheel zelfstandig voor IVIg-behandeling naar het ziekenhuis komen en daarna weer naar huis.

Deze informatie is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld door Canadese patiëntenorganisaties en gecontroleerd door Nederlandse deskundigen. Desondanks kan blijken dat informatie in deze folder onvolledig is of verouderd. De uitgever en de auteurs zijn op geen enkele manier aansprakelijk voor mogelijke schade of nadeel, voortkomend uit eventuele onvolledige of verouderde informatie.

De behandeling van neuromusculaire aandoeningen met intraveneus immuunglobuline (IVIg)

Uitgave nr. K051
Baarn, december 2007